שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מַכְנִיסִים בָּהֶם חָמֵץ: **יא** [ש]הַמְכַבֵּד חַדְרוֹ (יא) בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּנִיסָן (מד) וּמְכַוֵּן לִבְדֹּק הֶחָמֵץ וּלְבַעֲרוֹ, וְנִזְהָר שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס שָׁם עוֹד חָמֵץ, (מה) אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לִבְדֹּק (יב) בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר. הַגָּהּ: [*] וְכָל אָדָם (מו) צָרִיךְ לְכַבֵּד חֲדָרָיו קֹדֶם הַבְּדִיקָה (מרדכי ריש פסחים (סי' תקלו)). וְהַכִּיסִים אוֹ בָּתֵּי יָד שֶׁל בְּגָדִים (יג) (מז) שֶׁנּוֹתְנִים בָּהֶם לִפְעָמִים חָמֵץ (מח) צְרִיכִין בְּדִיקָה (מהר"י ווייל (סי' קנג)):

ש שָׁם בְּשֵׁם רַאֲבַ"ן (שו"ת סי' ז).

תלד דִּינִים הַנּוֹהֲגִים תֵּכֶף אַחַר הַבְּדִיקָה. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א (א) (א) [א]אַחַר הַבְּדִיקָה יְהֵא נִזְהָר בֶּחָמֵץ (ב) שֶׁמְּשַׁיֵּר לְהַצְנִיעוֹ (ג) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ בְּדִיקָה (ג) אַחֶרֶת, כְּגוֹן * אִם יִטְּלֶנּוּ עַכְבָּר בְּפָנָיו, אוֹ אִם יֶחְסַר לַחְמוֹ כְּגוֹן שֶׁיַּנִּיחַ עֶשֶׂר כִּכָּרוֹת וְיִמְצָא תֵּשַׁע, אֲבָל בִּסְתָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָסֵר מִמֶּנּוּ אִם לָאו, לֹא. [ב]וְאִם כָּפָה עָלָיו כְּלִי וְלֹא מְצָאוֹ, (ג) (ד) אֵין צָרִיךְ

א, מִשְׁנָה פְּסָחִים י' (ע"ב) וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רָבָא וְרַב מָרִי שָׁם דַּף ט' (ע"ב). ב יְרוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ג) כְּתָבוֹ הָרֹא"ש שָׁם (סי' יג).

בְּאֵר הֵיטֵב

בָּזֶה לִבְדֹּק הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת, רַק סַגִּי לְהוּ בְּכִבּוּד בְּעָלְמָא בַּיּוֹם. וְרָאוּי לְהַזְהִיר עַל זֶה הַשַּׁמָּשִׁים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי"ל (הל' בדיקת חמץ). וְכָתַב עוֹד דִּבְיֵשׁ מְקוֹמוֹת מַכְרִיזִין אַחַר בְּדִיקַת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עוֹד שָׁם הַתִּינוֹקוֹת עִם חָמֵץ: **יא** (יא) **בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר.** דַּוְקָא בַּיּוֹם, אֲבָל אִם בָּדַק בְּלֵיל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף קָטָן א': (יב) **בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר.** וְאַכְסַדְרָה אִם בָּדַק בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְאוֹר הַחַמָּה, יָצָא, מִיהוּ עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לִבְדֹּק חֶדֶר אֶחָד בַּלַּיְלָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ): (יג) **שֶׁנּוֹתְנִים בָּהֶם.** וּמִי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב). וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק כו) מַחְמִיר, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **אַחַר הַבְּדִיקָה.** לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין קֹדֶם הַתְּחָלַת הַבְּדִיקָה יַצְנִיעַ הֶחָמֵץ שָׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל, דְּאוּלַי יִתְחַסֵּר לַחְמוֹ תּוֹךְ הַבְּדִיקָה וִיהֵא צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק מַה שֶּׁבָּדַק כְּבָר. בַּ"ח (ס"א) וְחֹק יַעֲקֹב (סק"א) וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגה"ט) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וּבְחִנָּם הִשִּׁיג עָלָיו הַט"ז (סק"א) בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְהָעוֹלָם אֵין מַצְנִיעִין אֶלָּא הֶחָמֵץ שֶׁמּוֹצְאִין בִּשְׁעַת בְּדִיקָה, אֲבָל שְׁאָר הֶחָמֵץ מוֹלִיכִין אָנָה וָאָנָה וְלָאו שַׁפִּיר עָבְדִי. אַחֲרוֹנִים: (ג) **אַחֶרֶת.** [הוּא הַדִּין דְּצָרִיךְ אָז לְבַטֵּל שֵׁנִית. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הר"ן) בְּשֵׁם רַ"ן (ה. ד"ה ומה)]. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית. חֹק יַעֲקֹב (סק"ג): (ג) **אֵין צָרִיךְ.** אִם אִי אֶפְשָׁר לְתִינוֹק לִטְלוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יא [בהג"ה] **וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְכַבֵּד כו'.** וְלָכֵן מְקִלִּין הֲמוֹנֵי עַם לִבְדֹּק דֶּרֶךְ הַעֲבָרָה בְּלִי חִפּוּשׁ הֵיטֵב בְּחוֹרִין וּסְדָקִין, לְפִי שֶׁתְּחִלָּה מְכַבְּדִין וְרוֹחֲצִין וּמְנַקְּרִין הַכֹּל הֵיטֵב. וַאֲפִלּוּ רוֹחֲצִין וּמְנַקְּרִין עַל יְדֵי אֵינָם יְהוּדִים, מִסְתַּבְּרָא דְּנָאֱמָנִים, דְּאַנְּקִיּוּתָא קָפְדִי וְלֹא מָרְעִי נַפְשַׁיְיהוּ. כֵּן כָּתַב בְּשׁוּ"ת שֶׁבְּסוֹף חִדּוּשֵׁי מַהֲרִי"ש (פנים מסבירות ארבע שיטות) לִפְסָחִים (סי' יב):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּיּוֹם, וְלֹא יָפָה הֵם עוֹשִׂים, וְצָרִיךְ לְהַזְהִירָם עַל כָּךְ שֶׁיְּקַיְּמוּ מִצְוַת חֲכָמִים כְּתִקּוּנָהּ. (נג) וִיכוֹלִים לְבָרֵךְ עַל בְּדִיקָה זוֹ, (נג) אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְבַטֵּל אַחַר הַבְּדִיקָה, לְפִי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְבַטֵּל וּלְהַפְקִיר חָמֵץ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם. וְאִם עָבַר וְלֹא בָּדַק הַבָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, (נד) יָכוֹל לְבָדְקָם לְכַתְּחִלָּה בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְאוֹר הַיּוֹם, וְאֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק לְאוֹר הַנֵּר, לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ לְהַרְבּוֹת בָּהֶם חַלּוֹנוֹת וְיֵשׁ בָּהֶם אוֹרָה גְּדוֹלָה, וְדִינָם כְּדִין אַכְסַדְרָה שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסָעִיף א' [אַחֲרוֹנִים]. אָכֵן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ז' דְּאִם יֵשׁ זְכוּכִית בַּחַלּוֹנוֹת שׁוּב אֲפִלּוּ נֶגֶד הַחַלּוֹן מַמָּשׁ אֵין דִּינוֹ כְּאַכְסַדְרָה, אִם כֵּן הָכִי נַמִי בָּעִינַן שֶׁכְּשֶׁבּוֹדְקָם בַּיּוֹם לְאוֹר הַחַמָּה יִפְתַּח הַחַלּוֹנוֹת: **יא** (מד) **וּמְכַוֵּן.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (נה) לֹא מִבַּעְיָא בִּסְתָם שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ מִתְכַּבֵּד, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם מְכַוֵּן לְשֵׁם בְּדִיקָה גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי: (מה) **אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לִבְדֹּק וְכו'.** שֶׁהַכִּבּוּד אֵינוֹ בְּדִיקָה גְּמוּרָה, שֶׁמָּא נִשְׁתַּיֵּר חָמֵץ בְּאֵיזֶה גֻּמָּא. וַאֲפִלּוּ אִם בָּדַק לְאוֹר הַנֵּר בַּחוֹרִין וּבַסְּדָקִין גַּם כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק בַּלַּיְלָה כְּכָל יִשְׂרָאֵל, (נו) שֶׁלֹּא לְחַלֵּק בֵּין בְּדִיקָה לִבְדִיקָה [כָּל זֶה מִתְבָּאֵר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (ח"א סי' קלג) בְּשֵׁם מָרְדְּכַי (פ"א סי' תקלה)]. (נז) וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף א' (סק"א), בְּלָאו הָכִי אֵין לִסְמֹךְ אַבְדִּיקַת הַיּוֹם אֲפִלּוּ הָיָה לְאוֹר הַנֵּר, שֶׁהַנֵּר אֵין מֵאִיר בַּיּוֹם כָּל כָּךְ כְּמוֹ בַּלַּיְלָה: (מו) **צָרִיךְ לְכַבֵּד חֲדָרָיו.** דְּלֹא מִבְדַּק שַׁפִּיר בְּלֹא כִּבּוּד. וְהַמִּנְהָג לְכַבֵּד כָּל הַבַּיִת וְהַחֲדָרִים בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת הַבְּדִיקָה כַּדִּין בִּתְחִלַּת לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן תל"א סָעִיף א'. וּבִשְׁעַת בְּדִיקָה הַמִּנְהָג לִטֹּל נוֹצוֹת וּלְכַבֵּד הֵיטֵב בִּמְקוֹם הַחוֹרִים וְהַסְּדָקִים לִגְרֹר מִשָּׁם הֶחָמֵץ עִם הַנּוֹצָה: (מז) **שֶׁנּוֹתְנִים בָּהֶם לִפְעָמִים חָמֵץ.** [א]וַאֲפִלּוּ הוּא אוֹמֵר בָּרִי לִי שֶׁלֹּא נִתַּן בָּהֶם חָמֵץ, דְּמִלְּתָא דְּלֹא רַמְיָא עֲלֵיהּ הוּא וְלָאו אַדַּעְתֵּיהּ, וְלָכֵן צָרִיךְ בְּדִיקָה. וְהָעוֹלָם נוֹהֲגִין רַק לְנַעֵר הַכִּיסִים בִּשְׁעַת הַבִּעוּר, [ב]וְנָכוֹן לִבְדֹּק אוֹתָם בִּשְׁעַת הַבְּדִיקָה, וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְנַעֲרָם בִּשְׁעַת הַבִּעוּר שֶׁמָּא חָזַר וְהִכְנִיס בָּהֶם מֵחָמֵץ שֶׁאָכַל אַחַר הַבְּדִיקָה [אַחֲרוֹנִים]: (מח) **צְרִיכִים בְּדִיקָה.** בֵּין מִשֶּׁלּוֹ וּבֵין מִשֶּׁל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁבַּבַּיִת:

א (א) **אַחַר הַבְּדִיקָה.** וְהוּא הַדִּין (א) בִּשְׁעַת הַבְּדִיקָה יַצְנִיעַ הֶחָמֵץ שָׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל, דְּיֵשׁ לָחֹשׁ דִּלְאַחַר שֶׁהִשְׁלִים לִבְדֹּק זָוִית אַחַת וְיֵלֵךְ לִבְדֹּק זָוִית אַחֶרֶת יִטֹּל עַכְבָּר לְפָנֵינוּ וְיִגְרְרֶנּוּ לַזָּוִית שֶׁכְּבָר בָּדַק: (ב) **שֶׁמְּשַׁיֵּר.** לַאֲכִילָתוֹ, (ג) וְהוּא הַדִּין הֶחָמֵץ שֶׁמּוֹצֵא בִּבְדִיקָתוֹ וּמַנִּיחוֹ כְּדֵי לְבַעֵר לְמָחָר. (ג) וְהָעוֹלָם אֵין מַצְנִיעִים אֶלָּא הֶחָמֵץ שֶׁמּוֹצְאִין בִּשְׁעַת בְּדִיקָה, אֲבָל שְׁאָר הֶחָמֵץ אֵין נִזְהָרִין בָּהֶן וּמוֹלִיכִין אָנָה וָאָנָה, (ד) וְלֹא שַׁפִּיר עָבְדִי: (ג) **כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ בְּדִיקָה וְכו'.** וּמִכָּל מָקוֹם (ה) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית עַל בְּדִיקָה זוֹ. וְאִם בָּדַק וְלֹא מְצָאוֹ, (ו) צָרִיךְ לְבַטֵּל פַּעַם אַחֶרֶת, דְּזֶה הֶחָמֵץ שֶׁגָּרַר הָעַכְבָּר אַחַר הַבְּדִיקָה לֹא הָיָה בִּכְלַל הַבִּטּוּל, שֶׁהֲרֵי שִׁיֵּר אוֹתוֹ לְמַאֲכָלוֹ אוֹ כְּדֵי לְבַעֲרוֹ לְמָחָר. (ז) וּמִיהוּ אָנוּ נוֹהֲגִין בְּלָאו הָכִי לְבַטֵּל שֵׁנִית בִּשְׁעַת הַשְּׂרֵפָה: (ד) **אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְדֹּק.** וְדַוְקָא (ח) בְּהִנִּיחַ בְּמָקוֹם גָּבֹהַּ שֶׁאֵין יַד הַתִּינוֹקוֹת

בֵּאוּר הֲלָכָה

הָרוֹאֶה אֶת הַפֶּתַח וְאֶת הַקּוֹרָה כְּרֵב, וְהַשְּׁנִיָּה שֶׁלִּפְנִים הֵימֶנָּה הָרוֹאֶה אֶת הַתִּקְרָה לְבַד], וְכֵן פֶּסֶק בְּרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁלְּפָנֵינוּ (שם). [אָכֵן מַה דְּאִיתָא שָׁם בְּסוֹף דְּבָרָיו אֵלּוּ שְׁנֵיהֶם בּוֹדֵק מִשְּׁמֵי קוֹרָה וְעַד הַקַּרְקַע וְדַיּוֹ צָרִיךְ עִיּוּן, דְּלִכְאוֹרָה סוֹתֵר דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים. וְנִרְאֶה לִי דְּכַוָּנָתוֹ דְּרַק אֵלּוּ שְׁנֵי הַשּׁוּרוֹת בּוֹדֵק מִכָּל הֶחָבִיּוֹת שֶׁמִּשְּׁמֵי קוֹרָה וְעַד הַקַּרְקַע. וְתֵדַע דְּאִם נְפָרֵשׁ דְּבָרָיו כִּפְשׁוּטוֹ, מַאי וְדַיּוֹ דְּקָאָמַר, הֲלֹא אִם כֵּן שְׁמוּאֵל מַחְמִיר יוֹתֵר מִדְּרַב]. **וְכֵן הוּא גַם כֵּן דַּעַת בַּעַל הָעִטּוּר** (ח"ב דף קיח:) **כִּשְׁמוּאֵל, וְגַם הָרַמְבַּ"ם גּוֹפָא בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה** (פ"א מ"א) **פֶּסֶק כִּשְׁמוּאֵל, וְכֵן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א** (ס"ק יז) **מַשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁמְּצַדֵּד כְּשִׁיטָה זוֹ, וְהֵבִיא שָׁם שֶׁכֵּן הוּא גַם כֵּן דַּעַת הָרַאֲבִי"ה** (ח"ב פסחים סי' תמב). [אָכֵן מַה שֶּׁהֵבִיא שָׁם שֶׁכֵּן הִיא גַם כֵּן דַּעַת הָרִי"ף (ד:), בְּהַגָּהַת הַבַּ"ח (שם אות א) מַקִּיף עַל אֵלּוּ הַשּׁוּרוֹת שֶׁבָּרִי"ף שֶׁאֵינָם מֵהָרִי"ף, עַיֵּן שָׁם]. **וְקָשֶׁה לִדְחוֹת דַּעַת כָּל הָנֵי רַבָּוָתָא הַנַּ"ל,** וּבִפְרָט שֶׁהָרַמְבַּ"ם גּוּפָא לֹא בְּרִירָא לֵהּ דָּבָר זֶה כֻּלֵּי הַאי וְכַנַּ"ל:

א * אִם יִטְּלֶנּוּ עַכְבָּר בְּפָנָיו. וְלֹא אָמְרִינַן דְּעַכְבָּר אֲכָלָתוּ, דִּסְפֵק אֲכִילָה אֵינוֹ מוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי חָמֵץ [גְּמָרָא (ט.)]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נג) הַגְּרַ"ז (סל"ו): (נג) פְּרִי חָדָשׁ: (נד) **מִכָּל מָקוֹם בְּחוֹרִין וּבִסְדָקִין צָרִיךְ לִבְדֹּק בְּנֵר,** דְּלֹא עֲדִיפָא מֵחָצֵר דְּאֵין לוֹ גַּג לְמַעְלָה וַאֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לִבְדֹּק בְּחוֹרִין וּבִסְדָקִין וְכַנַּ"ל: **יא** (נה) הַגְּרָ"א: (נו) **וּלְטַעַם זֶה אִם שִׁיֵּר חֶדֶר אֶחָד לִבְדֹּק אוֹתוֹ כַּדִּין בַּלַּיְלָה שַׁפִּיר דָּמֵי, כֵּן כָּתַב בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן** (ח"א סי' קלג). **[וְגַם דִּין זֶה אֵינוֹ בָּרוּר כָּל כָּךְ,** דְּיֵשׁ לוֹמַר שֶׁלֹּא תַּחֲלֹק קָאֵי אֵכֹל בַּיִת וּבַיִת], **אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁסִּיֵּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק"כ) וַאֲפִלּוּ בָּדַק בַּיּוֹם וְכו' [וְהוּא מַה שֶּׁהֶעְתַּקְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְכו'], **לֹא מְהַנֵּי מַה שֶּׁיִּבְדֹּק בַּלַּיְלָה רַק חֶדֶר אֶחָד:** (נז) מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"כ):

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים כְּהַבַּ"ח (ס"א), וּדְלֹא כְּהַט"ז (סק"א): (ג) טַ"ז (שם) וְחֹק יַעֲקֹב (סק"ב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ד) **וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם** (כלל קיט סכ"ג) **שֶׁכָּתַב דִּבְאֹפֶן זֶה לֹא יוֹעִיל לוֹ בְּדִיקָתוֹ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּעַל יְדֵי זֶה שׁוּב אֵין שָׁם בְּדִיקָה כְּלָל, אַחֲרֵי שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחַ שֶׁיִּהְיֶה הֶחָמֵץ מֻנָּח מְשֻׁמָּר בְּמָקוֹם אֶחָד:** (ה) חֹק יַעֲקֹב (סק"ג) וּמְקוֹר חַיִּים (חי' סק"ב): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הָרַ"ן (ה. ד"ה ומה): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו"ע הרב (סמ"ג) כתב שמי שאין דרכו לתת חמץ בכיסיו אין צריכין בדיקה וניעור מעיקר הדין, והמחמיר תבוא עליו ברכה. **ב]** בשו"ע הרב (סמ"ב) כתב שאין צריך לבדקם ולנערם אלא בשעת הביעור, ואף אם רוצה להחמיר על עצמו ולבודקם בליל י"ד יחזור ויבדקם למחר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לִבְדֹּק, שֶׁוַּדַּאי אָדָם נְטָלוֹ. לְכָךְ (ה) יִכְפֶּה עָלָיו כְּלִי אוֹ יִתְלֶנּוּ בָּאֲוִיר * אוֹ יַנִּיחֶנּוּ (ד) בְּתֵבָה מָקוֹם שֶׁאֵין עַכְבָּר יָכוֹל לָבוֹא: ב [ג]אַחַר הַבְּדִיקָה (ו) מִיָּד בַּלַּיְלָה יְבַטְּלֶנּוּ, וְיֹאמַר כָּל (ה) חֲמִירָא דְאִיתֵיהּ בִּרְשׁוּתִי (ז) דְּלָא חֲזִיתֵיהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּיהּ לִבַּטֵּל (ח) וְלֶהֱוֵי כְּעַפְרָא דְאַרְעָא. הַגָּהּ: וְיֹאמַר הַבִּטּוּל (ט) בְּלָשׁוֹן שֶׁמֵּבִין (מהר״י ברי״ן). [א]וְאִם אֲמָרוֹ (ו) (י) בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כָּל חֲמִירָא כּוֹלֵל חָמֵץ וּשְׂאוֹר (תרומת הדשן סימן קלד), * אֲבָל בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת צָרִיךְ לְהַזְכִּיר (ז) כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ (דברי עצמו). (יא) [ד]וְטוֹב לַחֲזֹר וּלְבַטְּלוֹ פַּעַם אַחֶרֶת בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר סוֹף שָׁעָה חֲמִישִׁית, קֹדֶם שֶׁתַּגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית, שֶׁמִּשֶּׁתַּגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית נֶאֱסָר וְאֵין בְּיָדוֹ לְבַטְּלוֹ. הַגָּהּ: [*] וְאֵין לְבַטְּלוֹ בַּיּוֹם (יב) אֶלָּא לְאַחַר שֶׁשָּׂרַף הֶחָמֵץ, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת שְׂרֵפָה בְּחָמֵץ שֶׁלּוֹ (מהר״י ווייל (סי׳ קנג)): ג (יג) [ה]בְּבִטּוּל הַיּוֹם יֹאמַר דַּחֲזִיתֵיהּ וּדְלָא חֲזִיתֵיהּ, דְּבִעַרְתֵּיהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּיהּ: ד (יד) * [ו]שְׁלוּחוֹ (טו) יָכוֹל לְבַטֵּל. (וּכְשֶׁמְּבַטֵּל שָׁלִיחַ, צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר (טז) * חֲמֵצוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי * יְהֵא בָּטֵל וְכוּ׳)

ג מֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה שָׁם (ז׳) [ו׳ (ע״ב)], הָרִי״ף (ג.) וְהָרֹא״ש (פ״א סי׳ ט) שָׁם. ד טוּר בְּשֵׁם אָבִיו הָרֹא״ש (שם). ה טוּר בְּשֵׁם הָרַב רַבֵּנוּ פֶּרֶץ (בהגהות סמ״ק מצוה צח אות ז) וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״א). ו שָׁם וְכֵן כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ב׳ (ה״ב) בְּשֵׁם בַּעַל הָעִטּוּר (ח״ב דף קכ.).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בהג״ה] וְאֵין לְבַטְּלוֹ כוּ׳. וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת סִימָן קצ״ה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה:

בַּאֵר הֵיטֵב

(ד) בְּתֵבָה. וּבְחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן רצ״א סָעִיף י״ג פָּסַק רַמָּ״א דְּתֵבָה חֲתוּרָה אֵצֶל עַכְבָּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב וְדוּ״ק: ב (ה) חֲמִירָא. לְפִי שֶׁלֶּחֶם הוּא חַיּוּת הָאָדָם וְאֵין רָאוּי לְזַלְזֵל בִּכְבוֹדוֹ, לְכָךְ נִתְקַן בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁלֹּא יָבִינוּ הַמַּזִּיקִים וְהַמְקַטְרְגִים. סֵדֶר הַיּוֹם (סדר ביעור חמץ וכונתו): (ו) בִּלְשׁוֹן. בִּקְצָת נֻסְחָאוֹת כָּתוּב וְאִם אֲמָרוֹ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יָצָא. וְדַוְקָא כְּשֶׁיּוֹדֵעַ לְפָחוֹת עִנְיַן הַבִּטּוּל שֶׁמַּפְקִיר חֲמֵצוֹ, דְּאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לֹא יָצָא, וְכֵן כָּתַב הַמַּהֲרִי״ל (הל׳ בדיקת חמץ) וּמַהֲרִ״י וַיְיל (סי׳ קצג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (ס״ק יא): (ז) כָּל אֶחָד. הַמְדַקְדֵּק בְּמַעֲשָׂיו יֹאמַר נֻסָּח זֶה. כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָא דְּאִיכָּא בִרְשׁוּתִי, דְּלָא חֲמִיתֵיהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּיהּ וּדְלָא יָדַעְנָא לֵיהּ, לִבַּטֵּל

בֵּאוּר הֲלָכָה

* אוֹ יַנִּיחֶנּוּ בְּתֵבָה מָקוֹם שֶׁאֵין עַכְבָּר יָכוֹל לָבוֹא. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּסְתָם תֵּבוֹת חֲתוּרוֹת הֵן אֵצֶל עַכְבָּרִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן רצ״א סָעִיף י״ג בַּהַגָּ״הּ, וְלָכֵן דִּקְדֵּק וְכָתַב מָקוֹם שֶׁאֵין וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁיִּזָּהֵר לְהַנִּיחַ שָׁם בְּאֹפֶן שֶׁהָעַכְבָּר לֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ לְשָׁם. [הַגְּרָ״א. וְנִסְתַּלֵּק בָּזֶה קֻשְׁיַת הַבַּאֵר הֵיטֵב (סק״ד)]:

ב * אֲבָל בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת וְכוּ׳. וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין אִם אוֹמֵר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר חָמֵץ וּשְׂאוֹר, דִּשְׁנֵי דְּבָרִים הֵן [דְּרַק לְשׁוֹן חֲמִירָא כּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם], וְכַמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו כל). וּבְבֵאוּר הַגְּרָ״א מְפַקְפֵּק עַל כָּל זֶה, דְּבִירוּשַׁלְמִי (פ״ב ה״ב) אָמַר דְּצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר כָּל חָמֵץ שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ בּוֹ יִבָּטֵל, הֲרֵי שֶׁלֹּא הִצְרִיךְ לוֹמַר גַּם שְׂאוֹר:

ד * שְׁלוּחוֹ וְכוּ׳. וְאֵין לַעֲשׂוֹת קָטָן לְשָׁלִיחַ [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ט)]:

* חֲמֵצוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי וְכוּ׳. עַיֵּן טַ״ז (סק״ו) שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר דְּאֵין צָרִיךְ לָזֶה, מִשּׁוּם דְּמִסְתָּמָא נְתָנָם לוֹ בְּמַתָּנָה. וְלֹא הֶעְתַּקְתִּיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, דְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים הִשִּׂיגוּ עַל זֶה, דְּבַמָּה זָכָה הַשָּׁלִיחַ בֶּחָמֵץ:

* יְהֵא בָּטֵל. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד) מַה שֶּׁהֶעְתַּקְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּדַוְקָא כְּשֶׁצִּוָּהוּ לְבַטֵּל; אֲבָל אִם צִוָּהוּ לִבְדֹּק אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל. וּבְסֵפֶר מָגֵן הָאֶלֶף (סק״ה) מְפַקְפֵּק עַל זֶה, דְּלָמָּה לֹא יְבַטֵּל, הֲלֹא מִסְתָּמָא עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ לִבְדֹּק כַּנָּהוּג. וְעַל כֵּן מְצַדֵּד שֶׁיְּבַטֵּל הַשָּׁלִיחַ עַל כָּל פָּנִים, דְּשֶׁמָּא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְמַשְׁמְשִׁין שָׁם: (ה) יִכְפֶּה עָלָיו כְּלִי. וְלִתֵּן הֶחָמֵץ בִּכְלִי וּלְכַסּוֹתוֹ אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל שְׁרָצִים לְגַלּוֹת, אֲבָל כְּשֶׁכּוֹפֶה עָלָיו כְּלִי רָחָב אֵין יְכוֹלִין לְגַלּוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: ב (ו) מִיָּד בַּלַּיְלָה יְבַטְּלֶנּוּ. הַטַּעַם הוּא, (ט) דְּאַף עַל גַּב דְּמִדְּאוֹרַיְתָא בִּבְדִיקָה לְבַד סַגִּי, דְּמִן הַתּוֹרָה סַגִּי בְּאֶחָד מֵהֶן אוֹ בְּבִעוּר אוֹ בְּבִטּוּל, (י) דַּאֲפִלּוּ אִם יִשָּׁאֵר שָׁם חָמֵץ בַּבַּיִת אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נוֹדַע לוֹ כֵּיוָן שֶׁבָּדַק הֵיטֵב וְעָשָׂה כָּל מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלָיו, מִכָּל מָקוֹם חֲכָמִים חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא יִמְצָא גְּלוּסְקָא יָפָה שֶׁאֵינָהּ נִבְטֶלֶת מֵעַצְמָהּ כְּמוֹ פֵּרוּרִין, (יא) וְיִשְׁהֶה מְעַט קֹדֶם שֶׁיִּשְׂרְפֶנּוּ וְיַעֲבֹר עָלָיו בְּ׳בַל יֵרָאֶה׳, אֲבָל אִם יְבַטְּלֶנּוּ שׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר בְּכָל גַּוְנֵי בְּ׳בַל יֵרָאֶה׳, דְּהָוֵי הֶפְקֵר וְלָאו דִּילֵיהּ הוּא: (ז) דְּלָא חֲזִיתֵיהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּיהּ. אֲבָל מַה שֶּׁרָאָה וּבִעֵר (יב) אֵינוֹ מְבַטֵּל עַכְשָׁו, שֶׁהֲרֵי רוֹצֶה לֶאֱכֹל עוֹד מַה שֶּׁמְּשַׁיֵּר, וְגַם כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת שְׂרֵפָה בֶּחָמֵץ שֶׁלּוֹ לְמָחָר, וּלְכָךְ אֵינוֹ מְבַטֵּל הַכֹּל עַד לְמָחָר אַחַר אֲכִילָה וְאַחַר שֶׁשָּׂרַף הֶחָמֵץ: (ח) וְלֶהֱוֵי כְּעַפְרָא דְאַרְעָא. וְנָכוֹן שֶׁיֹּאמַר וְלֶהֱוֵי (יג) הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא. וּלְכֻלֵּי עָלְמָא מְהַנֵּי לָשׁוֹן זֶה שֶׁל הֶפְקֵר אַף שֶׁאָמַר לָשׁוֹן זֶה בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְלֹא בִּפְנֵי אֲנָשִׁים [אַחֲרוֹנִים]: (ט) בְּלָשׁוֹן שֶׁמֵּבִין. שֶׁהֲרֵי הַבִּטּוּל הוּא מִתּוֹרַת הֶפְקֵר, וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ, מַה מְּהַנֵּי הַבִּטּוּל. וְעַל כֵּן (יד) טוֹב לְלַמֵּד לְעַם הָאָרֶץ שֶׁאֵינָם מְבִינִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אוֹ אִשָּׁה מְבַטֶּלֶת שֶׁתֹּאמַר בְּלָשׁוֹן שֶׁמֵּבִין, דְּהַיְנוּ (אַלְלַעַן חָמֵץ אָדֶעַר זוֹיֶעַר טַייג וָואס עֶס אִיז אִין מַיין רְשׁוּת, זָאל זַיין הֶפְקֵר אוּנְד זָאל נִיט זַיין גִירֶעכִינְט נָאר אַזוֹי וִויא עֶרְד אִין גַאס). וְאִם אָמַר עַם הָאָרֶץ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, (טו) אִם יוֹדֵעַ לְפָחוֹת עִנְיַן הַבִּטּוּל שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁמַּפְקִיר חֲמֵצוֹ יָצָא בְּדִיעֲבַד, אֲבָל אִם אֵינוֹ מֵבִין כְּלָל וְסוֹבֵר שֶׁאוֹמֵר אֵיזֶה תְּחִנָּה, לֹא יָצָא אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד: (י) בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. לָאו דַּוְקָא, (טז) וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים: (יא) וְטוֹב לַחֲזֹר וּלְבַטְּלוֹ. לְפִי (יז) שֶׁרְגִילִין לִקְנוֹת פַּת בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְמַאֲכָל, וְגַם בְּפַת שֶׁשִּׁיֵּר בַּלַּיְלָה לְמַאֲכָלוֹ לֹא נִתְכַּוֵּן לְבַטְּלוֹ, [וְאַף אִם כִּוֵּן לְבַטְּלוֹ הֲלֹא חוֹזֵר וְזוֹכֶה בּוֹ], וְיֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כַּזַּיִת וְיַעֲבֹר עָלָיו, לְכָךְ חוֹזֵר וּמְבַטְּלוֹ. (יח) וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לִסְמֹךְ עַל בִּטּוּל הַיּוֹם לְבַד וְשֶׁלֹּא לְבַטֵּל בַּלַּיְלָה, (יט) דְּחָיְשִׁינַן שֶׁיִּשְׁכַּח לְבַטֵּל עַד שָׁעָה שִׁשִּׁית דְּאָז לֹא מְהַנֵּי בִּטּוּל: (יב) אֶלָּא לְאַחַר שֶׁשָּׂרַף הֶחָמֵץ. וְאִם כֵּן צָרִיךְ לִשְׂרֹף קֹדֶם שָׁעָה שִׁשִּׁית, וְאַחַר כָּךְ יְבַטְּלֶנּוּ גַּם כֵּן תֵּכֶף (כ) קֹדֶם שֶׁיֻּתְחַל שָׁעָה שִׁשִּׁית: ג (יג) בְּבִטּוּל הַיּוֹם יֹאמַר דַּחֲזִיתֵיהּ וְכוּ׳. דְּבִטּוּל הַיּוֹם אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם הַנִּשְׁאָר, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״א: ד (יד) שְׁלוּחוֹ. הַיְנוּ כְּשֶׁצִּוָּה לַשָּׁלִיחַ לְבַטֵּל חֲמֵצוֹ. אֲבָל אִם צִוָּה לוֹ לִבְדֹּק, לְכֻלֵּי עָלְמָא אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטְּלוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (טו) יָכוֹל לְבַטֵּל. דְּאַף עַל גַּב דְּבִטּוּל הוּא מִטַּעַם הֶפְקֵר וְהָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ לֵךְ וְהַפְקֵר נְכָסַי אֵין בְּכָךְ כְּלוּם עַד שֶׁיַּפְקִירֵם הוּא בְּעַצְמוֹ, הָכָא לְעִנְיַן חָמֵץ יֵשׁ לְהָקֵל, שֶׁהֲרֵי הֶחָמֵץ בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּ׳בַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא׳ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי אָסוּר בַּהֲנָאָה, אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה הֶעֱמִידוֹ בִּרְשׁוּתוֹ לְעִנְיַן שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו, לְפִיכָךְ בְּגִלּוּי דַּעַת בִּלְבַד שֶׁהוּא מְגַלֶּה דַּעְתּוֹ דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלֶהֱוֵי לֵיהּ זְכוּתָא כְּלָל בְּגַוֵּיהּ, סַגִּי. (כא) וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, וּבִשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְהָקֵל, (כב) דְּרֹב הַפּוֹסְקִים הִסְכִּימוּ לְדַעַת הַמְחַבֵּר. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁעָשָׂה שָׁלִיחַ עַל זֶה, וּבְלֹא שְׁלִיחוּת אֵין יָכוֹל לְבַטֵּל חֲמֵצוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַף הֵיכָא דִּזְכוּת הוּא לוֹ, כְּגוֹן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וְשָׁכַח לְבַטֵּל [פְּרִי מְגָדִים בִּפְתִיחָה (פרק ב סק״ג)]: (טז) חֲמֵצוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. דְּהַיְנוּ (כג) שֶׁלֹּא יֹאמַר דְּאִיכָּא בְּבֵיתָא הָדֵין, דִּלְמָא יֵשׁ לוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ט) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ב): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ח) וְהָרֹא״ש (פ״א סי׳ ט). וְהַטַּ״ז (סק״ג) כָּתַב דְּאַף הַטּוּר מוֹדֶה דְּאִם לֹא יָדַע מִתְּחִלָּה אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו כְּלָל: (יא) רַשִׁ״י (ו׳: ד״ה ודעתו) וְהֶעְתִּיקוֹ הָעוֹלַת שַׁבָּת (שם) וְהַחֶמֶד מֹשֶׁה (סק״ג) וְהַגְּרַ״ז (ס״ו): (יב) פּוֹסְקִים: (יג) בַּ״ח (ס״ה) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ט) וּמְקוֹר חַיִּים (חי׳ סק״ד) וְהַגְּרַ״ז (ס״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) חַיֵּי אָדָם (כלל קיט סכ״ד): (טו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק יב): (טז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וְהַגְּרָ״א: (יז) טוּר: (יח) גַּם זֶה שָׁם: (יט) וְאַף דְּאָז זְמַן שְׂרֵפָה לְפִי הַמִּנְהָג וְאִם כֵּן מִמֵּילָא יִזְכֹּר גַּם לְבַטְּלוֹ (עַיֵּן בִּגְמָרָא (ז.)), מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּמֵעִקַּר הַדִּין כָּל אֶחָד יָכוֹל לִשְׂרֹף מָתַי שֶׁיִּרְצֶה לֹא מִקְּרֵי זְמַן מְסֻיָּם. [טַ״ז (סק״ה)]. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בָּזֶה: (כ) דְּאַחַר כָּךְ אָסוּר בַּהֲנָאָה כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תמ״ג (ס״א) וְאֵין בְּיָדוֹ לְבַטְּלוֹ: ד (כא) הַבַּ״ח (ס״ז) [וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י)] שֶׁהֶחֱזִיק בְּשִׁיטַת הָאֲחֵרִים שֶׁהוּבָא בְּהָרַ״ן (ג: ד״ה וניבטליה): (כב) הַטַּ״ז (סק״ו) וְהָרַמַּ״ע (אלפסי זוטא פ״א) וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק יד) וּפְרִי חָדָשׁ וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (ס״ג). וְגַם הַגְּרַ״ז (סט״ו) כָּתַב שֶׁהָעִקָּר כִּפְסַק הַמְחַבֵּר, וְרַק לְכַתְּחִלָּה טוֹב לָחוּשׁ לְדַעַת הַבַּ״ח (ס״ז). וְגַם מַהַגְּרָ״א נִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל דִּין זֶה: (כג) הַגְּרָ״א:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״ט) כתב שראוי לכל מדקדק במעשיו להזכיר את שניהם אף בלשון ארמית, ויאמר כל חמירא וחמיעא.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תלד תלה

(תשובת מהר״י ברי״ן). (יז) [ז]אִם אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ יְבַטֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהוּא, (יח) וְאִם (ח) [ח] אֵינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן, טוֹב (יט) * שֶׁתְּבַטֵּל אִשְׁתּוֹ:

ז כָּל בּוֹ (סי׳ מח).

תלה דִּין מִי שֶׁלֹּא בָּדַק בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א מִשְׁנָה פְּסָחִים י׳ (ע״ב) וּכְפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד״ה ואם) וְכֵן פָּסְקוּ הָרִי״ף (ד:) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ה).

א [א]לֹא בָּדַק בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, יִבְדֹּק (א) (א) בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר (ב) בְּאֵיזוֹ שָׁעָה שֶׁיִּזְכֹּר מֵהַיּוֹם. לֹא בָּדַק כָּל יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר, (ג) יִבְדֹּק (ג) בְּתוֹךְ הַפֶּסַח. לֹא בָּדַק בְּתוֹךְ הַפֶּסַח, (ד) יִבְדֹּק לְאַחַר הַפֶּסַח, כְּדֵי שֶׁלֹּא

בְּאֵר הֵיטֵב

וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא. בַּ״ח (ס״ה) חֹק יַעֲקֹב (סק״ט): **ד** (ח) **אֵינוֹ.** פֵּרוּשׁ שֶׁאֵינוֹ רָגִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן וְחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יִשְׁכַּח. אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יְתוֹמִים מְחֻיָּב לִבְדֹּק וּלְבַטֵּל הֶחָמֵץ שֶׁל יְתוֹמִים. חֹק יַעֲקֹב (ס״ק טו). וְהַבַּ״ח (ס״ז) פָּסַק דְּאֵין לְבַטֵּל עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְעַל כָּל פָּנִים הָאִשָּׁה אֵין לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ לְבַטֵּל הֶחָמֵץ, עַיֵּן עֲטֶרֶת זְקֵנִים:

א (א) **בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר.** וְהַיְינוּ לְאוֹר הַנֵּר. וְכֵן כָּל הַבְּדִיקוֹת אֲפִלּוּ לְאַחַר הַפֶּסַח, וְשֶׁלֹּא לְחַלֵּק בֵּין בְּדִיקָה לִבְדִיקָה. פּוֹסְקִים: (ג) **בְּתוֹךְ הַפֶּסַח.** וַאֲפִלּוּ כְּבָר בִּטֵּל. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ בּוֹדֵק, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשָׂרְפוֹ בְּיוֹם טוֹב, מִכָּל מָקוֹם יוּכַל לִכְפּוֹת עָלָיו כְּלִי עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב. ט״ז (סק״א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח צָרִיךְ לִבְדֹּק. מָגֵן אַבְרָהָם (שם). מִי שֶׁלֹּא בָּדַק חָמֵץ קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ וּמֵת, אֵין הַיּוֹרְשִׁים מְבָרְכִין עַל הַבְּדִיקָה וּבִעוּר, כֵּיוָן שֶׁאֵינָם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ח] **אֵינוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת סִימָן ר״ט שֶׁמְּפַקְפֵּק בְּבִטּוּל עַל יְדֵי שָׁלִיחַ. וּבְמֹר וּקְצִיעָה כָּתַב דְּאִשְׁתּוֹ בְּלִי רְשׁוּת עֲדִיפָא מִשָּׁלִיחַ בִּרְשׁוּת. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ח) הֵבִיא בְּשֵׁם הָרַמַּ״ע בְּאַלְפָסִי זוּטָא (פ״א) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּגַבֵּי חָמֵץ מְהַנֵּי בִּטּוּל עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ וְכוּ׳ בְּגִלּוּי מִלְּתָא סַגִּי. וְגַם דְּבַעַל הַבַּיִת זְכוּת הוּא לוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אֵינוֹ מְבַטֵּל, מִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי שְׁלִיחוּת וּמִדַּעְתּוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל, וְעַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בִּפְרִי מְגָדִים בִּפְתִיחָה (ח״א פרק ב סק״ג) מִי שֶׁבָּא לוֹ חָמֵץ בַּדֶּרֶךְ וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה שָׁם בִּטְּלוֹ, לֹא אָמְרִינַן בָּזֶה זָכִין כוּ׳. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה בְּשֵׁם הָרַמַּ״ע דְּאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רְשׁוּת לֶאֱכֹל מִשָּׁלוֹ מִסְתַּבְּרָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְבַטֵּל,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁיֹּאמַר בַּיּוֹם כָּל חֲמִירָא דְּאִיכָּא בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּפְלוֹנִי דְּיָדַע בֵּיהּ וּדְלָא יָדַע בֵּיהּ וְכוּ׳, וּבַלַּיְלָה יֹאמַר דְּלָא יָדַע בֵּיהּ. [א]אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יְתוֹמִים (כד) חַיָּב לִבְדֹּק וּלְבַעֵר וּלְבַטֵּל, וּבְמָקוֹם שֶׁנּוֹתְנִין שָׂכָר עַל הַבְּדִיקָה נוֹתֵן שָׂכָר. וְאִם עָבַר וְלֹא בִּעֵר וְלֹא בִּטֵּל וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, אֵין לְחַיְּבוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בִּפְשִׁיעָה. וְיָתוֹם קָטָן שֶׁאֵין לוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, אֶפְשָׁר שֶׁאֵין לֶאֱסֹר הֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ, דִּלְמַאן נִקְנְסֵיהּ [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ט). וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה]: (יז) **אִם אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ.** וְלֹא מִנָּה (כה) שָׁלִיחַ לְבַטְּלוֹ. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם דְּיֵשׁ מַחְמִירִין דְּלֹא מְהַנֵּי שָׁלִיחַ לְבַטֵּל, נָכוֹן שֶׁיְּבַטֵּל (כו) שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן, אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה שָׁלִיחַ לַבְּדִיקָה וּבִטּוּל: (יח) **וְאִם אֵינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן.** לִכְאוֹרָה מְנָא יָדְעָה הָאִשָּׁה שֶׁאֵין הַבַּעַל מְבַטֵּל בִּמְקוֹמוֹ, אֶלָּא הַכַּוָּנָה (כז) שֶׁאֵין הַבַּעַל רָגִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְאִם כֵּן חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יִשְׁכַּח, לָכֵן טוֹב שֶׁתְּבַטֵּל אִשְׁתּוֹ אַף שֶׁלֹּא צִוָּה לָהּ לְבַטֵּל, דְּמִסְתָּמָא כְּמוֹ שֶׁנָּתַן לָהּ רְשׁוּת דָּמֵי, וְרָאוּי לְהַזְהִירָהּ עַל זֶה. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין כְּדַאי לְכַתְּחִלָּה לִסְמֹךְ לְגַמְרֵי עַל בִּטּוּל אִשְׁתּוֹ, כֵּיוָן שֶׁמִּכָּל מָקוֹם אֵינוֹ שֶׁלָּהּ, וְיִבַטֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהוּא: (יט) **שֶׁתְּבַטֵּל אִשְׁתּוֹ.** וְתֹאמַר (כח) כָּל חֲמִירָא דְּאִיכָּא בִּרְשׁוּת בַּעְלִי דְּיָדַע בֵּיהּ וְכוּ׳. וְאִם אֵינָהּ מְבִינָה לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, תֹּאמַר בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּבִינָה וְכַנַּ״ל. וַאֲפִלּוּ אִם אֵינָהּ יוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ לִבְדֹּק וּמִנְּתָה שָׁלִיחַ לִבְדֹּק חֲדָרֶיהָ מֵחָמֵץ, (כט) מִכָּל מָקוֹם הַבִּטּוּל טוֹב יוֹתֵר שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּעַצְמָהּ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּבִינָה, שֶׁאַף לְהַבַּעַל בְּעַצְמוֹ יֵשׁ מְפַקְפְּקִים עַל מִנּוּי הַשְּׁלִיחוּת עַל הַבִּטּוּל, וְכָל שֶׁכֵּן לְאִשְׁתּוֹ שֶׁהֶחָמֵץ בְּעֶצֶם אֵינוֹ שֶׁלָּהּ. וְאַלְמָנָה, כֵּיוָן שֶׁהֶחָמֵץ שֶׁלָּהּ תּוּכַל לְבַטֵּל בְּעַצְמָהּ אוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ, וְכַנַּ״ל לְגַבֵּי אִישׁ:

בָּאוּר הֲלָכָה

סָמַךְ הַמְשַׁלֵּחַ עָלָיו, וְגַם הַמְשַׁלֵּחַ צָרִיךְ לְבַטֵּל, וּבְלֹא זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁגַּם הַגְּרַ״ז (סי׳ תלו קו״א סק״ד) מְפַקְפֵּק עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דְּמִסְתָּמָא כַּוָּנָתוֹ גַּם עַל הַבִּטּוּל. [ב]**וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּכָל זֶה אִם נָסַע בַּדֶּרֶךְ וְעָשָׂה שָׁלִיחַ קֹדֶם נְסִיעָתוֹ לִבְדֹּק חֲמֵצוֹ אֲבָל כְּשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ וּמְבַקֵּשׁ לְאַחַר לִבְדֹּק בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְבַטֵּל בְּעַצְמוֹ, אִם לֹא שֶׁצִּוָּהוּ בְּהֶדְיָא עַל הַבִּטּוּל גַּם כֵּן:**

* **שֶׁתְּבַטֵּל אִשְׁתּוֹ.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יח), וְהוּא מֵהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י). **וְדַע**

א (א) **בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר.** וְאַחַר הַבְּדִיקָה (א) יְבַטֵּל אִם עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית, דְּאַחַר כָּךְ אֵין בְּיָדוֹ לְבַטְּלוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תל״ד (ס״ב), רַק בְּדִיקָה וּבִעוּר לְבַד: (ב) **בְּאֵיזוֹ שָׁעָה שֶׁיִּזְכֹּר מֵהַיּוֹם.** וּלְאַחַר שֶׁנִּזְכַּר מְחֻיָּב (ג) לִבְדֹּק תֵּכֶף, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח עוֹד הַפַּעַם: (ג) **יִבְדֹּק בְּתוֹךְ הַפֶּסַח.** וַאֲפִלּוּ (ג) כְּבָר בִּטֵּל. [ג]וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ (ד) בּוֹדֵק, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשָׂרְפוֹ בְּיוֹם טוֹב, מִכָּל מָקוֹם יוּכַל לִכְפּוֹת עָלָיו כְּלִי עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תמ״ו (ס״א). (ה) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְסוֹבְרִין דִּבְיוֹם טוֹב לֹא יִבְדֹּק, רַק בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְהַפְּרִי חָדָשׁ הִכְרִיעַ דְּאִם לֹא בִּטֵּל חֲמֵצוֹ קֹדֶם הַפֶּסַח (ו) אֶפְשָׁר שֶׁיִּבְדֹּק אַף בְּיוֹם טוֹב, וְאִם כְּבָר בִּטֵּל, בְּוַדַּאי לֹא יִבְדֹּק רַק בְּחֹל הַמּוֹעֵד. מִי שֶׁלֹּא בָּדַק קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ וּמֵת, (ז) אִם כִּוְּנוּ הַיּוֹרְשִׁים לִזְכּוֹת בְּהֶחָמֵץ וַחֲצֵרָם קוֹנָה לָהֶם, פְּשִׁיטָא דְּעָבְרוּ בְּ׳בַל יֵרָאֶה׳, וּצְרִיכִין מִדִּינָא לִבְדֹּק וּלְבַעֲרוֹ, וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵן וְעָבַר הַפֶּסַח, אָסוּר כְּדִין חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, אַךְ אִם לֹא כִּוְּנוּ לִזְכּוֹת אֵין צָרִיךְ לְבַעֵר [אִם לֹא שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין שָׁם בְּאוֹתוֹ חֶדֶר דְּאָז בְּכָל גַּוְנֵי צְרִיכִין לְבַעֵר, מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל מִינֵיהּ], דְּאֵין אָדָם מוֹרִישׁ אִסּוּרָא לִבְרֵיהּ. (ח) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְסוֹבְרִין דִּבְכָל גַּוְנֵי מְחֻיָּבִין הַיּוֹרְשִׁין לִבְדֹּק וּלְבַעֵר: (ד) **יִבְדֹּק לְאַחַר הַפֶּסַח.** וְכָל הַבְּדִיקוֹת צָרִיךְ לִהְיוֹת (ט) בְּנֵר וּבְחוֹרִין וּבִסְדָקִין, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבּוֹדֵק בַּיּוֹם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כד) חֹק יַעֲקֹב (ס״ק טו) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קיט סכ״ה): (כה) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (ס״ד): (כו) וְגַם לְפִי מַה דְּנָקְטִינַן דְּבִדְאוֹרַיְיתָא לֹא אָמְרִינַן חֲזָקָה שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ, בְּוַדַּאי יִזָּהֵר לְבַטֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהוּא, דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ בְּבֵיתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם בְּדִיקָה וּבִטּוּל יֵשׁ עָלָיו מִצְוַת עֲשֵׂה דְּתַשְׁבִּיתוּ, וְשֶׁמָּא לֹא יַעֲשֶׂה הַשָּׁלִיחַ שְׁלִיחוּתוֹ: (כז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כח) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם): (כט) עַיֵּן בָּאוּר הֲלָכָה (ד״ה שתבטל):

א (א) רַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ז): (ג) **אֲפִלּוּ אִם נִזְכַּר לְאַחַר שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית וְנֶאֱסַר בַּהֲנָאָה אֲפִלּוּ הָכִי מְחֻיָּב לִבְדֹּק,** וְלֹא גָּזְרִינַן שֶׁמָּא יָבוֹא לְאָכְלוֹ כְּשֶׁיִּמְצָא הֶחָמֵץ, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא עַצְמוֹ מְחַזֵּר לִבְדֹּק אַחֲרָיו וּלְבַעֲרוֹ לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה, [גְּמָרָא (יא.). כַּחֲכָמִים וּדְלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה]. וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר בְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאֵיזֶה שָׁעָה שֶׁיִּזְכֹּר מֵהַיּוֹם: (ג) אַף דְּאָז אֵינוֹ עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ חָמֵץ בְּבֵיתוֹ, מִכָּל מָקוֹם גָּזְרִינַן דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל מִנֵּיהּ כְּשֶׁיִּרְאֵהוּ בְּאַקְרַאי [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְט״ז (סק״א) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ג): (ה) בַּ״ח (ס״א), וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) הִסְכִּים לְדַעְתּוֹ. וְכָתַב שֶׁכֵּן מָצָא בְּסֵפֶר אֲמַרְכָּל כְּתַב יָד. וְהִנֵּה אַף דְּרֹב אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ כְּדַעַת הַט״ז (שם) וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) שֶׁהֵבִיא מִמַּשְׁמָעוּת הַתּוֹסָפוֹת (י: ד״ה ואם) וְהַסְּמַ״ג (עשין לט) דְּאַף בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ בּוֹדֵק [וְכֵן נִרְאֶה לִכְאוֹרָה מִפַּשְׁטִיּוּת לְשׁוֹן הָרִי״ף (ד:) וְהָרֹא״שׁ (פ״א סי׳ יד), עַיֵּן שָׁם], מִכָּל מָקוֹם מָצָאתִי חֶבֶל רִאשׁוֹנִים דְּכָתְבוּ בְּהֶדְיָא כְּהַבַּ״ח דִּבְיוֹם טוֹב עַצְמוֹ לֹא יִבְדֹּק, הֲלֹא הַמָּה הָרִי״ץ גַּאוּת בְּסִפְרוֹ מֵאָה שְׁעָרִים (הל׳ פסחים עמ׳ רסו) וּבְחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָּ״א עַל פְּסָחִים (י: ד״ה בודק) וְרַבֵּנוּ מָנוֹחַ בְּפֵרוּשׁוֹ עַל הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ה) וְסֵפֶר הַמַּנְהִיג (הל׳ פסחים אות יז): (ו) **הַיְינוּ דְּתָלוּי בִּפְלוּגְתַּת הַפּוֹסְקִים לְקַמָּן בְּסִימָן תמ״ו** (ס״א) **אִם הָא דְּאָמְרִינַן הַמּוֹצֵא חָמֵץ בְּיוֹם טוֹב כּוֹפֶה עָלָיו כְּלִי דַּוְקָא וְלֹא יְטַלְטְלֶנּוּ מֵיירֵי רַק בְּבִטְּלוֹ, אֲבָל בְּלֹא בִּטְּלוֹ יוּכַל לְטַלְטְלוֹ וּלְבַעֲרוֹ, מִמֵּילָא בְּעִנְיָנֵנוּ בְּלֹא בִּטְּלוֹ יִבְדֹּק אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב, וּלְהַפּוֹסְקִים דְּסָבְרִי דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא בִּטְּלוֹ לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ, הָכִי נַמִּי בְּכָל גַּוְנֵי אֵין לוֹ לְטַלְטְלוֹ, עַיֵּן שָׁם בִּפְרִי חָדָשׁ:** (ז) חֹק יַעֲקֹב (סק״ב) וּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ב): (ח) עַיֵּן אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז (קו״א סק״ב): (ט) אַחֲרוֹנִים. **אָכֵן אִם בּוֹדֵק בְּיוֹם טוֹב, אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּתִּירִין צָרִיךְ עִיּוּן אִם מֻתָּר לְהַדְלִיק נֵר בִּשְׁבִיל זֶה בַּיּוֹם אֲפִלּוּ הֵיכָא שֶׁלֹּא בִּטְּלוֹ, וּבְבִטְּלוֹ בְּוַדַּאי אֵין לְהַדְלִיק נֵר, וְעַל כֵּן טוֹב לִדְחוֹת הַבְּדִיקָה עַל חוֹל הַמּוֹעֵד:**

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (סי׳ תמג קו״א סק״ב) מחייב את האפוטרופוס אם לא מכר חמצם של יתומים קודם זמן האיסור, ודלא כהאחרונים שהובאו כאן בשעה״צ.

ב] ובשו״ע הרב שם לא חילק חילוק זה. **ג]** בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שאף ביום טוב בודק, ולא חילק בין ביטל ללא ביטל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah